

Alt du trenger å vite om ferieloven og feriepenger.

Som leder vet du at det kan være perioder av året det florer av spørsmål rundt ferie. Ledere er arbeidsgivers representant ovenfor arbeidstaker, og bør derav ha noe grunnleggende kunnskap om ferie og feriepenger slik at de enkleste spørsmål fra de ansatte kan håndteres direkte, og korrekt.

Ferie på 1-2-3

For å forstå lover og regler rundt ferie er det aller viktigste punktet å skille mellom **feriefritid** og **feriepenger**. I første del vil det fokuseres på feriefritiden. Deretter følger rettigheter rundt feriepenger, og avslutningsvis setter vi begrepene sammen og ser blant annet på en lønsslipp med feriepengeberegning.

Vi omtaler rettigheter etter ferieloven, og kommenterer spesifikt dersom det er snakk om den avtalefestede ferien. De aller fleste rettigheter rundt ferie reguleres av ferieloven, unntaket er gjerne feriepengeprosenten og antall feriedager til disposisjon (= omtales som «avtalefestet ferie»).

I tillegg til det generelle i dette skrevet er det viktig å sette seg inn i arbeidsgivers interne rutiner, som du gjerne finner i personalhåndboken, lokale avtaler eller tariffavtale, samt eventuelle individuelle avtaler.

Feriefritid

Etter ferieloven plikter arbeidsgiver å sørge for at arbeidstaker gis hele den lovfestede ferien hvert år. Arbeidstaker plikter på sin side å avvikle denne ferien. Det er altså et delt ansvar mellom arbeidsgiver og arbeidstaker i forhold til uttak av ferie.

Lengden på ferien

Alle ansatte har etter ferieloven rett på 4 uker og 1 dag ferie hvert år.

Veldig mange selskap har avtale om 5 uker ferie, 30 virkedager (man-lør). Det vil si 25 arbeidsdager ferie om vi tenker mandag til fredag i en 100 % stilling. Arbeidstakere som fyller 60 år i løpet av ferieåret gis en uke ekstra ferie, altså 30 arbeidsdager/36 virkedager med ferie i løpet av året.

Å omtale feriefritiden i antall arbeidsdager fri er ofte lettere å forstå for de ansatte.

For deltidsansatte brukes antall arbeidsdager pr uke x 5 (ved avtalefestet ferie) som et godt utgangspunkt for å regne ut totalt antall arbeidsdager/arbeidsvakter med ferie. Synes du det er vanskelig å vite hvor mange arbeidsdager ferie en spesifikk deltidsansatt har, spør en lønnsekspert.

Nyansatte

Nyansatte arbeidstakere som begynner i arbeid før 30. september i ferieåret, altså i år, har krav på og plikter å ta ut full feriefritid dersom ferie ikke allerede er avviklet hos annen arbeidsgiver samme år.

Arbeidstaker som tiltrer etter 30. september, har rett til feriefritid på 6 virkedager.

Nyansatte må altså, på lik linje med øvrige ansatte, planlegges inn i feriekalenderen!

Unntak for avvikling av ferie

Arbeidstaker kan motsette seg avvikling av feriefritid i den utstrekning feriepengene ikke dekker lønnsbortfallet under feriefraværet.

«Brukt opp» slutttoppgjør fra tidligere arbeidsgiver går ikke inn under unntaket.

Ved «brukt opp» slutttoppgjør kan løsningen være å fordele ferietrekket ut over året, så slipper den ansatte å stå fullstendig uten lønn i juni. NB! Krever skriftlig avtale.

Der virksomheten innstiller driften helt eller delvis i forbindelse med ferieavvikling, kan alle arbeidstakere pålegges å avvikle ferie.

Ansatte i foreldrepermisjon kan avvikle ferie samtidig med at de mottar foreldrepenger.

Ferie som, i strid med loven, ikke er avviklet innen ferieårets utløp skal overføres til påfølgende ferieår i sin helhet.

Dersom manglende ferieavvikling skyldes arbeidsgiver, kan arbeidstaker kreve erstatning i tillegg til overføringen – så vær god på ferieplanlegging og oppfølging av dine ansatte!

Både arbeidsgiver og arbeidstaker er tjent med en godt planlagt og forutsigbar prosess rundt ferieplanlegging.

Fastsetting av ferie

Det er lovbestemt at ferien skal drøftes (trenger ikke være mer enn at ansatte sender inn ferieønsker), men arbeidsgiver har alltid «siste ordet» når det kommer til fastsetting av feriefritiden.

- Alle ansatte i bedriften har krav på 3 uker sammenhengende ferie i hovedferien.
- Hovedferien går fra 1. juni – 30. september. Også nyansatte som tiltrer bedriften før 15. august kan kreve dette. «Kan kreve», det vil si at det er helt ok å planlegge fullstendig uttak av ferie andre perioder av året.
- Arbeidstakere kan kreve å få underretning om feriefastsettingen tidligst mulig og senest 2 måneder før ferien tar til.
- Arbeidstakere over 60 år bestemmer selv tiden for avvikling av den ekstra ferieuken, her må det etter loven gis minst 2 ukers varsel før avvikling.

Forskuddsferie og overføring av ferie

Ansatte som på slutten av året ønsker ferie selv om årets feriedager er brukt opp, kan be om å få ta ut noen av neste års feriedager på forskudd. Det kan inngås skriftlig avtale om avvikling av forskuddsferie på 2 uker og overføring av 2 uker ferie til påfølgende ferieår.

Sykdom i ferien

Arbeidstakere som blir syke i ferien vil ha rett på utsatt ferie fra første sykedag.

Følgende vilkår må være oppfylt:

- Arbeidstaker må selv være syk
- 100% arbeidsufør
- Må ha sykemelding fra lege
- Må ha oppholdt seg i Norge eller i EØS
- Arbeidstaker må aktivt kreve om utsettelse av ferie umiddelbart etter at arbeidet gjenopptas.

Feriepenger

Feriepenger beregnes på grunnlag av arbeidsvederlag/feriepengegrunnlaget som er utbetalt i opptjeningsåret, altså «i fjor» for utbetalingen i år, og betales istedenfor lønn ved avvikling av ferie. Med arbeidsvederlag menes godtgjørelse for utført arbeid. Reiseutgifter, diett, losji og feriepenger er ikke med i beregningsgrunnlaget for feriepenger.

- Feriepenger etter ferieloven er 10,2%.
- Ved avtalefestet 5 uker ferie er feriepengeprosenten 12 %.
- Ansatte over 60 år får i tillegg 2,3 % for den ekstra ferieuken.

Skatt av feriepenger

Feriepenger utbetalt i ferieåret er fritatt forskuddstrekk. Det vil si at feriepengene utbetales uten skattetrekk, men inntekten er allikevel fullt ut skattepliktig på lik linje med annen lønn fra arbeidsgiver. *Skattekortet er basert på at årets skatt trekkes inn på 10,5 måneder – derfor kan arbeidsgiver gi trekkfritak ved feriepengeutbetaling og halvt trekk i november/desember.*

Trekkfritaket gjelder ikke ved utbetaling av 6. ferieuken, ved utbetaling av feriepenger for inneværende år; typisk sluttoppgjør, eller for ansatte med kildeskatt.

Kildeskatt

Ordningen er aktuell for utenlandske ansatte som har korte arbeidsopphold i Norge, eller det første året de bor i Norge. Ordningen er valgfri ved søketidspunktet, eller ved å endre skattekort midt i året. Lønn har kontroll på ansatte med kildeskatt. Det du som leder bør være klar over er at disse ansatte trekkes 25 % skatt av all inntekt hele året, også av feriepenger.

Skatten til disse arbeidstakerne er ferdig gjort opp når lønnen utbetales, og de ansatte slipper å levere skattemelding.

Feriefritid + feriepenger

Ferieloven sier at arbeidstakere som har ferie skal trekkes i lønn og vedkomne må bruke feriepengene sine til å dekke opp lønnsbortfallet.

NB! Husk at det er ikke alltid er samme arbeidsgiver som trekker den ansatte for ferie, og samtidig dekker lønnsbortfallet med utbetaling av feriepenger – rett til ferie og feriepenger følger den ansatte.

Praksis i de aller fleste bedrifter i Norge er å trekke all ferie i juni samtidig med utbetaling av feriepenger. Det som i praksis skjer er at lønnen for 5 uker ferie trekkes i sin helhet den måneden feriepengene utbetales, og fastlønn utbetales som ordinært når arbeidstakeren faktisk avvikler ferie. Timelønnede ansatte trekkes naturlig i lønn når timeføring i ferien uteblir. Praksis for disse ansatte kan være utbetaling av alle feriepenger i juni, eller ved avvikling av ferie for å dekke opp lønnsbortfallet ved uttak.

Lønnslippen i juni

Det er ofte en del spørsmål rundt lønnslippen i juni, det er derfor smart med et enkelt oppsett og en forklarende tekst.

Lønnslippen til de ansatte med fastlønn og avtale om 5 uker ferie kan se slik ut;

Lønnsart	Grunnlag	Antall	Sats	Trekkplikt	Beløp
Fastlønn				X	35 028,50
Trekk ferie*		-25	1 616,45	X	- 40 411,28
Feriepenger til gode	395 077,30	25			47 409,28
Sum lønn					42 026,49

**Ferien trekkes i sin helhet (5 uker) i forbindelse med feriepengeutbetalingen, uavhengig av når ferien tas ut*

Fastlønn utbetales som normalt, i tillegg kommer trekk for 5 uker ferie og utbetaling av feriepenger for å dekke opp lønnsbortfallet i disse 5 ukene.

NB! Den ansatte kan, etter ferieloven, kreve feriepengene utbetalt siste ordinære lønningsdag før ferien. Husk i så fall at ferien da vil bli trukket samtidig med denne utbetalingen.

Det er viktig at de ansatte er fullstendig klar over bedriftens interne rutiner når det kommer til feriepenger, trekk og ferieavvikling. Det kan være naturlig med en gjennomgang av dette allerede i onboardingen av nyansatte.

Før du svarer dine ansatte første gang kan det være smart å ta en avsjekk med lønn. Det kan være kollektive eller individuelle avtaler du ikke vet om, eller en praksis i bedriften du ikke har fått med deg. Og blir det komplekst – dra alltid inn fagpersoner!

Lykke til med årets feriespørsmål! 😊

amesto
AccountHouse

Simplifying business.

Amesto Accounthouse
Smeltedigelen 1
0195 Oslo